

– Beszélgetés Puskás Tamással

A Centrál Színházban most volt az olvasó próbája a tavalyi londoni színházi évad sikerdarabjának, Mark Haddon: A kutya különös esete az éjszakában – nak. A főszereplők: Kovács Krisztián és Schrerer Péter, Pokorny Lia, a rendező: Puskás Tamás. Bemutató: március 8-án.

Igazi londoni színházvadász vagy. Megnézted tavaly a londoni Nemzetiben a Kutya különös esete az éjszakában című előadást, és most próbálsz a Centrálban. Ilyen egyszerű?

Az a nagy mázli, hogy előbb olvastam a könyvet, mert sokkal nagyobb hatással volt rám, mint a Nemzeti Színház (NT) előadása.

Holott az összes tavalyi színházi díjat megnyerte, és Londonban hónapokig kell várni a jegyre...

Ez egyáltalán nem véletlen és nem pusztán sznobság. A londoni NT gyakran fog bele olyan projektekbe, ahol a megszokott próbaidőn túl fejlesztenek színdarabokat és kidolgoznak egy-egy témát. Ez rendben is van, mivel az NT az egyetlen állami színház, van is rendesen pénze ahhoz, hogy kísérletezzen.

Ott úgy gondolják, hogy a kísérletezés a Nemzeti feladata?

Úgy. Színdarabokat fejlesztenek, színházi utakat-módokat keresnek, projektekben gondolkodnak és esélyt adnak a tévedésnek is. Tegyük hozzá, hogy ritkán fognak mellé. Így jött létre a Kutya különös esete az éjszakában előadásuk is.

Mégis azt mondod, hogy az előadás nem fogott meg maradéktalanul...

A könyvhöz képest. Ott egészen elképesztett ennek a fiúnak a sajátos világa. Különös és idegen világ, de roppant idegesítő. Ugyanis nincsenek bevált eszközeim, hogy megértsem ezt az érzelmeiket nélkülöző, praktikus gondolkodáson alapuló világot. Felzaklatott, és alig bírtam elképzelni, hogy megértsem valaha is.

A feszültség tehát megalapozott...

Abszolút. Mert minden idegenségem ellenére lebilincsel az, ahogy lassan megértem Christopher világát.

Ezután nézted meg Londonban...

... és a díjesőben ázó előadásban a legfeltűnőbb az volt, hogy mennyi minden nem tetszik benne. Se a díjnyertes díszlet, se a szintén díjnyertes világítás, se a rendezés, se a főszereplő.

És mi tetszett?

A szemléletük, a szociális érzékenységük. Van itt egy gazdag ország, ahol mégsem mindegy, hogy mi történik a leszakadókkal, a szegényekkel, a fogyatékosokkal, a hátrányos helyzetűekkel. Mert a többségi társadalom ott átéli a saját felelősségét velük szemben. Itthon erről szó sincs, vagy csak alig. Aki ma nálunk a négymillió szegény közé születik, az ott is marad. Kész. Nincs útja semerre. De már bocsánat, nem lehet, hogy nekünk mégis csak volna valami dolguk velük? Kezdenünk kéne ezzel a problémával valamit? Láthatóan Angliában ezzel nagyon is akarnak foglalkozni. Így kerül be a színházba is, és így válik sikerré. A londoni nézőknek fontos, hogy lássák azt, amit a színház megmutat nekik. Sőt, trendivé válik az érdeklődés és az érzékenység is. Így lett a Kutya különös esete az éjszakában óriási siker. Így aztán, maga az elfogadás is trendivé válik. Ami nem baj.

Nem csapjuk be magunkat mégis? A színházjegyeket megfizetni tudó réteg nem az, amelyik naponta ki van téve a megkülönböztetésnek.

Ez igaz, nem az ő problémájuk, de az élmény által az övékké válik. Érzékenyítés a hivatalos neve ennek a folyamatnak, és nem ismeretlen a hazai multicégektől sem.

A könyvben sehol sem ír arról Mark Haddon, hogy ez a fiú autista, illetve Asperger szindrómás. De tudunk már annyit az autizmusról, hogy a harmadik mondat után megértjük. Nem spoileres ez nagyon, ha mi itt beszélünk erről?

Nem tudom, mert ennek is van egy fogyatékoságon túli magyarázata. Engem nem az autizmus érdekel ebben a műben a legjobban, bár rengeteg új szempontot vet fel a világ megismeréséhez. A ködben és a homályban ott lappang egy másik történet, ami mindannyiunk számára nagyon ismerős, akár azért mert túl vagyunk rajta, akár azért, mert még előttünk áll. Ez pedig a leválás, az önállósodás, a felnőtté válás. Ez az életünk legfontosabb része. Nehéz és fontos feladatunk. Ezt látom én ebben a szövegben, érzem, hogy ez egy igazi felnőtté válás történet, egy sztori, ami elmondja az elmondhatatlant. Az angol előadás számára az autizmus volt a legfontosabb, számomra ez a közös út a fontos, amin Christopher éppen úgy elindul, mint

én indultam valaha, és most a gyerekeim. A legfelnőttebb dolog elvállani a saját életünket. Ezért nagyon különös a kutya esete az éjszakában.

(serzsi)